

Ірина НЕБЕЛЕНЧУК,

orcid.org/0000-0003-2778-5381

кандидат педагогічних наук,

старший викладач кафедри теорії і методики середньої освіти

Кіровоградського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

імені Василя Сухомлинського

(Кропивницький, Україна) *nebirina@ukr.net*

КОНЦЕПТ МОЛИТВИ ЯК ОДИН ІЗ СЕНСІВ ДУХОВНОГО ЖИТТЯ ЛЮДИНИ У ЗБІРЦІ «ЦІЛЮЮ ТВІЙ ПОДІЛ» ЛІНИ ЛАНСЬКОЇ

У статті розкрито особливості молитов у збірці «Цілюю Твій поділ» Ліни Ланської, розглянуто основні концепти молитви, показано своєрідність літературної молитви у ХХІ столітті, з'ясовано основні мотиви молитов, досліджено особливості окремих молитов. Метою статті є розкриття особливостей молитов у збірці «Цілюю Твій поділ» Ліни Ланської, розгляд основних концептів молитов, розкриття змісту молитов і їхньої своєрідності. Проаналізовано окремі молитви із поетичної збірки. Виявлено, що молитва заспокоює у години хвилювання, додає віри, сили, очищує душу. Вона є важливим кроком до розуміння власної сутності та духовним показником розвитку особистості.

Молитва у творчості Ліни Ланської набуває сакрального змісту. Вона є таємним дійством кожного, хто молиться. Тому може набувати особистісного змісту, оскільки не обов'язково має наслідувати канони класичної молитви. Зазвичай той, хто промовляє молитву, вкладає в неї власний сенс, бачення, світовідчуття. Варто також говорити про ступінь віри під час молитви. Чим сильніша віра, тим швидше прохання буде почуте Вищою Силою. Важливо у такому контексті розглядати ті знаки, котрі небо посилає людині.

У статті також подані групи молитов. У класичній традиції це молитви, звернені до Ісуса Христа, звернені до Богородиці, звернені до святих, звернені до Ангела. Варто зазначити, що Ліна Ланська наслідує класичну традицію та звертається у віршах до кожної групи. Поняття «дух», «духовність», «божественний» є особливими для авторки. Тому світ її героїні є передумовою сходження до духовності.

У статті розглянуто такі молитви, як-от: «Боже, гукаю, багато не треба...», «В омріянім едемі не покинь», «Дякую, Господи... Знову...», «А ти не вір», «Почуй мене і не залиш...» та інші; розкрито образ ліричної героїні, показано основні мотиви молитов, з'ясовано їхню духовну глибину, розкрито загальнокультурне значення. Стаття розкриває особливості збірки, авторський стиль написання, спираючись на традицію класичної літературної молитви як самостійного жанру. Досліджено, що у віршах особистісне «Я» віддаляється на другий план, а переважають молитви про долю людей, зокрема тих, хто «згубив душу» чи стоїть перед вибором життєвого шляху, почасти неправедного. Особистісне «Я» переважає тільки тоді, коли авторка просить за долю свого сина та інших дітей. Доведено, що молитви Ліни Ланської вирізняються стислістю, проте глибиною духовного наповнення та втілення, звернені не на себе як до фізичної особи, а спрямовані до власного внутрішнього світу. Уболівання за людей – провідна тема молитов авторки. Тому вона вважає своїм обов'язком молитися за «грішні душі». Її місія як людини – «вимовляти молитву, стоячи до світання на колінах, аби Бог почув її і не залишив одну».

У процесі аналізу віршованих молитов було зроблено висновки про те, що вони особливі, самобутні, авторські, створені у річищі християнської традиції. Ліна Ланська застосовує знання з філософії, міфології, фольклору, молитвотворення. Ідучи слідом за Т. Шевченком, Лесею Українкою, І. Франком, авторка створює високодуховну поезію з особливим, притаманним їй стилем. У ході роботи визначено, що збірка «Цілюю твій поділ» Ліни Ланської є надзвичайно важливою для розвитку української нації. Вона має стати вагомим внеском у сучасному літературному процесі, коштовною перлиною просвітницької літератури. Поезія заслуговує на те, щоб бути презентованою в різних спільнотах людей та бути включеною в програми з української літератури з метою формування справжесних людських якостей і з метою залучення читачів до кращих зразків поетичного слова.

Ключові слова: жанр молитви, жанрові різновиди, віршована молитва, прощення, класичний канон, символіка, наратив, самопожертва.

Iryna NEBELENCHUK,

orcid.org/0000-0003-2778-5381

Candidate of Pedagogic Sciences,

Senior Lecturer at the Department of Theory and Methodology of Secondary Education

Kirovohrad Vasyl Sukhomlynskyi Region In-Service Teachers Training Institute

(Kropyvnytskyi, Ukraine) *nebirina@ukr.net*

THE CONCEPT OF PRAYER IN THE COLLECTION “I KISS YOUR HEM” BY LINA LANSKA

The article reveals the features and basic concepts of prayers in the collection “I Kiss Your Hem” by Lina Lanskaya, considers the originality of literary prayer in the XXI century, clarifies the main motives of prayers and explores the features of individual prayers. The purpose of the article is to reveal the features of prayers in the collection “I Kiss Your Hem” by Lina Lanskaya, to consider the basic concepts of prayers, to reveal the content of prayers and their originality. Some prayers from the poetry collection are analyzed. It is revealed that prayer calms in times of excitement, adds faith, strength, purifies the soul. It is an important step towards understanding one's own essence and a spiritual indicator of personal development.

Prayer acquires a sacred meaning in the poetic work of Lina Lanska. It is a secret act of everyone who prays. Therefore, it can acquire a personal meaning, as it does not necessarily have to follow the canons of classical prayer. Usually the one who says the prayer puts his own meaning, vision, and worldview into it. It is also worth talking about the degree of faith in prayer. The stronger the faith, the sooner the request will be heard by the Higher Power. In this context it is important to consider the signs that heaven sends to man.

The article also presents groups of prayers. In the classical tradition, these prayers are addressed to Jesus Christ, to the Mother of God, to the saints, to the Angel. It is worth noting that Lina Lanska follows the classical tradition and addresses each group in verse. The concepts of “spirit”, “spirituality”, “divine” are special to the author. Therefore, the world of her heroine is a prerequisite for ascent to spirituality. Such prayers as: “God, I Shout, I Don't Need Much ...”, “Don't Leave Me in the Dreamed Edema”, “Thank You, Lord... Again...”, “And You Don't Believe”, “Hear Me and Don't Leave...” and others discussed in the article; the image of the lyrical heroine is revealed, the main motives of the prayers are shown, their spiritual depth is clarified, the general cultural significance is revealed. The article reveals the features of the collection, the author's style of writing, relying on the tradition of classical literary prayer as an independent genre. It is studied that the personal “I” recedes into the background in verse, and prayers for the fate of people prevail, in particular those who have “lost their soul” or are faced with a choice of life path, partly unjust. The personal “I” prevails only when the author asks for the fate of her son and other children. It is proved that Lina Lanska's prayers are characterized by brevity, but the depth of spiritual content and incarnation, addressed not to herself as an individual, but directed to her own inner world. Mourning for people is the leading theme of the author's prayers. Therefore, she considers it her duty to pray for “sinful souls”. Her mission, as a human being, is to “say a prayer while kneeling until dawn”, so that God may hear her and does not leave her alone.

Conclusions that the poetic prayers are special, original, authorial, created in the stream of the Christian tradition were made in the process of analysis. Lina Lanska applies knowledge of philosophy, mythology, folklore, prayer.

Following T. Shevchenko, Lesya Ukrainka, I. Franko, the author creates highly spiritual poetry with a special, inherent style. In the course of the work it was determined that Lina Lanska's collection “I Kiss Your Hem” is extremely important for the development of the Ukrainian nation. It should become a significant contribution to the modern literary process, a precious pearl of educational literature. Poetry deserves to be presented in various communities of people to be included in programs on Ukrainian literature in order to form real human qualities and to attract readers to the best examples of the poetic word.

Key words: genre of prayer, genre varieties, poetic prayer, forgiveness, classical canon, symbolism, narrative, self-sacrifice.

Постановка проблеми. Віршована молитва як жанр літератури складається ще в давній українській літературі. Свого розквіту набуває у творчості поетів XIX – початку XX століття. У XIX столітті до жанру молитви звертаються такі поети, як: П. Гулак-Артемівський, М. Шашкевич, Т. Шевченко, Олена Пчілка та інші. Однак вплив на розвиток української культури мала творчість Т. Шевченка, котра і заклала підвалини віршованої молитви як такої. Після творчості Кобзаря молитва набуває сили у творчості П. Куліша, Ю. Федьковича, С. Руданського, Лесі Українки, І. Франка та інших. Згодом традицію написання віршованої молитви продовжили А. Кримський, Б. Лепкий, М. Вороний та інші.

На сучасному етапі розвитку літератури до жанру молитви звернулася чернігівська поетеса Ліна Ланська зі своїм молитовним словом у збірці

«Цілую Твій поділ» (Ланська, 2020). Як зазначає письменниця В. Громова у передмові до збірки, «до цього часу таких і в такій кількості – близько вісімдесяти – віршованих молитов рідною українською мовою не бачив світ... Світлих, душевних, сердечних, дивовижних. До Бога, Божої Матері, Мадонни, Янголів» (Громова, 2020: 3).

Ліна Ланська – самобутня поетеса, особлива, а її світ поезії – філігранний, глибокий настільки, що інколи звичайному читачеві непросто зрозуміти зображуване в поезії. Щоб зрозуміти, то варто заглибитися, а щоб заглибитися – необхідно володіти відповідними знаннями з філософії, міфології, музики, літератури, власне тим, чим володіє Ліна Ланська. Вона насичує поезію певними образами та символами, у такий спосіб ведучи читача за собою, запрошуючи його здійснити цікаву та водночас нелегку подорож, від-

крити незвідане, пройти шлях до пізнання істини, світу і, що найголовніше, – себе як творця власної долі, щоб наблизитися до духовності.

Тож заглибимося у поки що незбагнене диво – збірку віршованих молитов.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Розвитку жанру молитви присвячені наукові праці І. Дмитрів, Г. Баран, О. Кривуляк, І. Даниленко, Т. Белобрової, З. Гузара, А. Малецької, Л. Стародубцевої та інших. Наукові дослідження спрямовані на розкриття розвитку літературної молитви у ХІХ столітті, на початку ХХ століття, окремо у творчості Т. Шевченка, Лесі Українки, І. Франка, Є. Маланюка, В. Стуса, загалом в українській класичній літературі.

Нині поки що відсутні праці про дослідження жанру молитви в сучасній українській літературі, зокрема поезії. Тому виникла необхідність дослідити цей жанр на прикладі літературної віршованої молитви ХХІ століття.

Мета статті – розкрити особливості молитов у збірці «Цілую Твій поділ» Ліни Ланської, розглянути основні концепти молитви, розкрити зміст молитов і їхню своєрідність.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Безпосередньо слово «молитва» вказує на те, що це щось доволі особистісне, утаємничене, сакральне. Звертаючись до Бога, людина вкладає прохання до вищої сили, у якому переважно йдеться про здоров'я близької людини, порятунк, очищення від гріха, прохання дати силу, прозріння, мудрість тощо.

Як зазначає В. Антофійчук, молитва «*виповідає відвертість, щирість і безпосередність самовираження*» (Антофійчук, 1996: 5). Дослідниця І. Даниленко зазначає, що «*у літературі молитва – це метажанр, котрий, імітуючи сакральний діалог з ідеальним адресатом, здатний втілюватися в різні жанрово-видові форми... а також різні жанрово-тематичні різновиди...*» (Даниленко, 2008: 7).

Традиційно молитви можна розподілити за групами: звернені до Ісуса Христа; звернені до Богородиці; звернені до святих; звернені до Ангела. Спробуємо систематизувати молитви у творчості Ліни Ланської у відповідності до вказаних груп.

Молитва Ліни Ланської вирізняється стислістю, однак глибиною духовного наповнення та втілення, звернена не просто до власного внутрішнього світу, а нібито до внутрішніх дитяти-дівчинки чи дівчини, дорослої жінки як перевірка на власну віру та переконання того, про що просить лірична героїня. Авторка вірить у те, що всі у волі-Того-хто-створив-світ, усе відбувається під Його поглядом.

У зверненні до Бога лірична героїня просить насамперед розуму для себе і для всіх людей, щоб стати мудрими, щоб жити в добрі та злагоді:

Боже, гукаю, багато не треба...

Розуму трішки хоча б наостанок.

Неба у небі, – те небо із неба

Крапельку скине – мудрішою стану.

«**Боже, гукаю, багато не треба...**» (Ліна Ланська, 2020: 9).

Варто зазначити, що молитов до Бога найбільше. Це не є випадковістю, оскільки традиційно саме це звернення найближче людині. У віршах авторка звертається до Нього такими словами: *Отче, Господи, Боже, Боженьку*. Декотрі прохання ліричної героїні, звернені до Отця, почасти дивні, навіть, здається на перший погляд, позбавлені якогось сенсу: «*Прости мене, Господи!.. Вчора / У сні загубила печаль*», «*Прости мене, Отче... Не плачу, / Хоч болем вмостила поріг. / Так тоскно мені нагорі, / Так холодно в спеку гарячу*», «*Прошу тебе, Отче зарадь: / Холодних думок голові наготові*». Лірична героїня просить прощення за кожен неточний порух, за печаль, що раптово накопилася без причини, за невинуватий сміх, коли варто плакати. Отже, бачимо сум'яття ліричної героїні, непевність, розпач. Можливо, у читача виникне запитання: а чому Ліна Ланська вибирає саме такі прохання, адже це дрібниці? Як виявляється, зовсім ні. Відповідь знаходимо у вірші «*Прошу тебе, Отче, зарадь*»: «*Не дякують, Отче, за хліб і повітря, / Бо звикла трава до роси*» (Ліна Ланська, 2020: 20). Сонце, небо, роса, дощ, їжа, сон – це все настільки звичне людині, що вона сприймає їх як щось належне, необхідне, тобто як звичайний споживач «земних благ». Те, що для когось є звичним, для ліричної героїні – даром Божим, а тому її молитви спрямовані не на саму себе як фізичну особу, а всередину власної сутності. Справджується давній постулат про те, що людина готова ділитися з іншими тим, що має в собі найбільше. Розуміння власної внутрішньої сутності спонукає зазирнути в себе і побачити те, що далеко заховане від інших і винести його на поверхню, хоча лише на осуд Того, хто має це зробити.

У збірці трапляються молитви іншого спрямування, власне подані як розповіді-представлення соціальної картини світу. Зокрема, такий зміст має молитва «*Боже милий, келих вина...*». Авторка розповідає Творцю про негаразди світу: «*Десь актриса йде в небуття / З цього світу тривких сум'яття*», «*Твої доні поглянь, твій син / Обривають шию із руж*», «*Про матусю і серця щем...*». Виливши наболіле з душі, героїня просить Бога

про «*садки із диво-дерев, / Які дихати хочуть ще*», про «*ковточок терпко-п'янкий*», який «*сколихне цей простір до дна*», про долю синам і донькам – «*Дай їм долі, Господи, дай! / Непомітно крилами вкрий*» і про те, «*щоб на небі якось Тарас / Забавив огнистих пісень*». Можемо побачити силу духу героїні молитов, Жінки, котрій властиве вболівання за людей, їхнє життя, суспільство, світ.

Особливість такої молитви полягає в тому, що людина, котра молиться, вибудовує її у довільній формі, без якогось особливого дотримання класичних канонів. Така молитва, як зазначає К. Семченко, «*характеризується глибоким зануренням молільника у власну свідомість, що виявляє його духовний стан*» (Семченко, 2015: 70). Саме таке спрямування мають молитви збірки.

У творах авторка звертається до Пречистої Діви, Матері Божої, Ісуса, Всевишнього, Ангела тощо. І це природно, адже ми йдемо з молитовним словом до Вищої Сили вберегти життя рідним, родину від лихої долі, допомогти в години тяжкої втрати, дати сили, терпіння та мудрість. У вірші «В омріянім едемі не покинь» авторка звертається до Матері Божої, називаючи її Матуся. Прохання до неї доволі своєрідне:

*Нехай пільма не склеплює повіки –
Не підведусь з натужених колін,
Проситиму за кожного із нас...*

«**В омріянім едемі не покинь**» (Ліна Ланська, 2020: 65).

У цьому, напевне, – сутність молитви, її сила й особливість.

У зверненнях до Вищої Сили лірична героїня завжди дякує не просто за життя, адже це найвищий дар, а тому він неоціненний. Героїня у подячному слові дякує за кожну дрібничку, за миті радості, за сонце, навіть за власний усміх – за все, що оточує її, надає сили та повертає до життя:

*Дякую, Господи... Знову
За порятунком сюди.
Схованку кинь калинову.
Литиме дощ – не суди...
Дякую, Господи. Муки
Тільки мені і залиш.
Силоньки дай же у руки –
Душу сховати у віри.*

«**Дякую, Господи... Знову...**» (Ліна Ланська, 2020: 15).

Одним із ключових мотивів молитов є мотив пробачення. Щоразу як лірична героїня звертається до Вищої Сили, то вона просить пробачення. Насамперед за те, що турбує ту Силу своїм проханням. Та героїня знаходить ваговитий аргумент – «*Несила вже, пробач, / Терпіти біль роз-*

краєних сердець». Укотре бачимо вболівання не лише авторки, а й ліричної героїні за долі інших. Її серце терзається від власного безсилля хоча б чимось допомогти. І знову лірична героїня не просто промовляє молитву, вона готова стояти на колінах до самого ранку, аби втамувати власний біль, приборкати безвихідь, що нависла над нею неминучою прірвою, тільки б стражденним стало легше, тільки зменшити б їхні муки. На таку самопожертву не кожен здатен, тільки людина, котра вірить у силу молитви, людина, котра сприймає чужий біль як свій, людина сильна духом, якою є сама авторка.

Надзвичайно багата символіка віршів. Ліна Ланська, майстерно поєднуючи міфологічні, фольклорні, релігійні образи, надає їм власного бачення. Це символіка, завдяки якій твориться молитва: *надвечір'я, ніч, пільма* (зокрема, *вранішня*), *хрест, ікона* тощо. Саме за допомогою їх відбувається таїнство молитви. Вказані образи підсилюють значущість мовлених слів, сповнюють їх вірою та силою. Хоча молитва має велику силу, однак убачаємо певний психологічний стан. Сумніви сповнюють душу ліричної героїні, тому читач бачить її сум'яття, терзання, невпевненість, душевну боротьбу. Такий стан Ліна Ланська передає за допомогою темних і світлих сил і образів. З-поміж темних можемо виокремити такі образи, як: *ніч, туман, дощ, пільма, мрево, мрець, пекло* та інші. Коли здається, що сили уже зовсім покидають (зауважимо, коли молитва щира і мовець вірить у силу слів, то має настати момент чи то очищення, чи вивільнення духу), коли лірична героїня непритомніє від того, що віддала багато енергії, то зовсім несподівано з'являються образи Світла, такі як-от: *Стожари, сьйво, іскра, небо, сонце, роса, хмаринка, промінчик, тепло* тощо. Характерно, що зазначені образи героїня бачить на *світанні* – ще один доволі сильний образ у творчості Ліни Ланської. Отже, як уважає поетеса, Господь почув молитву та дав відповідь на її прохання. Тож Ліна Ланська доводить укотре: коли молитва йде від серця, то вона обов'язково буде почута, і тоді Всевишній надасть допомогу. Тільки важливо вміти розгадувати ті Божі послання та знаки.

Особливого значення у віршах набуває предметно-чутлива символіка як ознака нарративу, глибоких душевних переживань, як перебіг настрою та стану того, хто звертається із молитовним словом. Тому відбувається певне наростання емоцій. Такими образами є *душа, серце, тіло, рука, свіча* тощо. Зазначені образи можемо визначити як своєрідні «теплові», тобто особливо надчуливі. Коли

молитва досягає свого апогею, відбуваються відповідні зміни як із самою героїнею, так і з навколишніми предметами: у душі світлішає, тілом прокочується не просто тепло, а якась невимовна благість, серце б'ється радісно та прискорено, руки стають легшими, ніби схожими на крила, що готові піднести у височінь, а свіча відблискує яскравими спалахами. Вона не плаче, як у храмі, чи блимає тьмяно, чи по ній сумовито стікає віск. Зазначимо, що образ свічі у молитвах неоднозначний і полісемічний водночас. Це предмет, завдяки якому здійснюється таїнство молитви. Свіча плаче від людських страждань. Вона ж спалахує, коли люди стоять на шляху до гріха. Вона, як зазначає науковець В. Крупка, «...під впливом висхідної градації видозмінюється, набуває більш драматичного звучання («Свіча ридала. Спалахом – у дим...»), і в кульмінаційній фазі рефлексії простежується не лише її трансформація як символу, а й набуття трагічності завдяки тому, що одичне/особистісне проявляється уже через гуртове/вселюдське («Хоч сотня свіч – гріхів згорять снопи. / Чи долю рватимуть у кров стернею»))» (Крупка, 2020: 92). Таких неоднозначних образів у збірці чимало – сльоза, серце, сіль тощо.

Особливого значення набувають слова *покров, габа, хітон, поділ*, які неодноразово використовує авторка у збірці. Традиційно будь-який різновид покрову має надзвичайну силу. Він є символом укриття від лиха, порятунку, Божого захисту. Є низка легенд про рятування людей, а то і цілих міст від лиха, коли Матір Божа являлася мирянам, огортаючи місто покривом від облоги, нещастя і спалення. Послугується цією давньою традицією і Ліна Ланська, надаючи покрову сакрального значення. Якщо у людини через якісь обставини зникла віра і вона не в змозі навіть слово вимовити, то своєю молитвою лірична героїня творить «невидимий хітон», аби врятувати людину. У цьому – вище призначення людини. Не для себе просить, а для інших. Тому лірична героїня молитов стоїть на шляху сходження до духовності.

Життя посилає різні випробування, інколи надзвичайно складні, не кожній людині вдається подолати їх. Хтось піддається зневірі та розчаруванню, інший – життєвим спокусам. А ще хтось кидає виклик долі. Однак авторка має власну позицію щодо перешкод, котрі трапляються на дорозі долі. А тому вона звертається до читачів: «*А ти не вір, що сили молитов / Не вистачить, щоби тебе закрити, / Щоб страху розпороть останній шов*». Ліна Ланська намагається донести кожному таку істину: «*Не вір, що день, як ніч*». Насправді

то не день такий. Варто уважніше придивитися і тоді побачимо, як «*...Заволокло / Туманом чорним, ніби сліпотою, / У кіптяві імлі – немите скло*» («А ти не вір»).

Далі вбачаємо наративну градацію почуттів того, хто молиться за спасіння «загублених душ»:

*Всі біди щезли. Лати і щити
Стіною стануть на порозі страти.
Над прірвою, хоч і не віриш ти,
Лягли мости, тож не спіши вмирати.
Той міст помалу треба перейти.*

«**А ти не вір**» (Ліна Ланська, 2020: 16).

Можемо погодитися з авторкою щодо такого прийняття рішення, коли йдеться про власне життя. Однак «*Сичить, кусає, рве гніздо Горгон, / Готове обернути всіх у камінь...*». У такій ситуації, здавалося, немає ніякого виходу. Сумніви, образи, біль виснажують людину. Тоді лірична героїня йде на самопожертву заради спасіння іншого:

*А я стою навколішки у храмі.
Молитвою невидимий хітон
Творю,
Укрити твою долю...
Атен!*

«**А ти не вір**» (Ліна Ланська, 2020: 16).

Тож можемо стверджувати, що така молитва має особливу силу, вона є частиною людської душі та виявом чистих помислів того, хто її вимовляє. Як зазначає А. Малецька, «*частина людської душі в момент моління прагне сягнути абсолютного плану свого буття через порив творчої особистості, яка шукає відповіді, до світу трансцендентного, у сферу буття Абсолюту*» (Малецька, 2011: 13).

Про що не була б молитва, однак лірична героїня не скаржиться, не ремствує, адже «бід вистачає», довкола – «безладу почвар», гріхів – усього, що не дає побачити Рай. Тому лірична героїня просить прощення у Бога не за себе, а за людей. Просить почути і не залишити:

*Почуй мене і не залиш
Одну, збирати сум в долоні.
Як викрешуть в підковах коні
Пекучі іскри мстивих тиш.*

«**Почуй мене і не залиш...**» (Ліна Ланська, 2020: 11).

В одному із досліджень творчості Ліни Ланської зазначено, що «*молитва, як безпосередній діалог з Вітцем, – одвічне Спасіння Душі*» (Небеленчук, 2019: 34). Саме на це звертає увагу авторка – молитися і в горі і в радості, молитися не тоді, коли наздогнало нещастя, а щодня, дякувати Богу за кожну мить життя і за ті блага, котрі

має людина. У вірі людина стає сильнішою, вірою можна здолати перешкоди, завдяки вірі відбувається сходження до вершин духовності.

Привертає увагу афористичність мови віршованих молитов. Беручи за основу відомий вислів, Ліна Ланська надає йому особливого звучання й відтінку, вкладаючи власний сенс. Такими висловами є «Коротка мить, така мала, / Як спалах душі у пошуках тепла», «Силоньки дай же у руки – / Душу сховати у вірші», «Болем вместила поріг», «Якщо сухостій все до попелу витре, / Бадилля те перетруси...», «Допоки спить душа, пільма сильніша», «Вночі крізь душу просіваю біль», «Допоки рахуватиме до ста, / На всі сто років лиха – / Зозуля про тюрму і про суму», «Коза до воза... Боже, хай уже / Просвітлення, як кварту квасу вип'є», «Закотиться спомин у вірші, / Не викинеш слова із пісні», «І сміх і гріх, а каяття нема. / Вже й день з пільмою облизня піймали» та інші. Отже, зазначені вирази набувають крилатості та вихлюпуються сугестією, завдяки якій відбувається переосмислення життєвих цінностей. Тож варто говорити про силу віршованих молитов Ліни Ланської, котрі надовго затримуються у серці та є відповіддю на власні сумніви, переконання та запитання.

Хоча б які випробування не посилала доля ліричній героїні, хоч які б то перешкоди не виникали на шляху, авторка стверджує одне: «Я в Тебе вірую...». За все, що вона має в житті, це тільки з Його волі, а тому найвищою подякою Всевишньому, на наше переконання та як зізнається авторка, є «вдячна сльоза» як ліричній героїні, так і самої Ліни Ланської. Тому героїня, а отже, як розуміємо, авторка, несе щоденно до Неба молитву, зізнаючись: «Цілую Твій поділ».

Висновки. Дослідивши вірші збірки «Цілую Твій поділ», можемо стверджувати, що вони самобутні, глибокі, оригінальні, створені у річищі християнської традиції, наповнені філософським сенсом і власним світобаченням. Наслідуючи традиції молитвотворення в літературі (Т. Шевченко, І. Франко, Леся Українка, М. Вороний та інші), Ліна Ланська представляє кращі зразки поезії – неповторної, особливої, індивідуальної, своєрідної. Будучи особистістю високодуховною, авторка створює таку саму, високодуховну,

поезію. У її віршах особистісне «Я» віддаляється на другий план, а переважають молитви про долю людей, зокрема тих, хто «згубив душу» чи стоїть перед вибором життєвого шляху, почасти неправедного. Особистісне «Я» переважає тільки тоді, коли авторка просить за долю свого сина та інших дітей. У таких випадках бачимо непохитну Жінку-Матір, Жінку-Берегиню роду, котра сама готова заступитися за кожного.

З упевненістю можна стверджувати, що збірка віршованих молитов «Цілую Твій поділ» Ліни Ланської є надзвичайно важливою для розвитку української нації. Вона має стати помітним явищем у сучасному літературному процесі, коштовною перлиною просвітницької літератури, наблизить читача до розуміння власного життєвого шляху, призначення, сенсу, допоможе досягнути буттєві виміри, зрозуміти сутність людського існування. Поезія заслуговує на те, щоб бути презентованою в різних спільнотах людей та бути включеною в програми з української літератури з метою формування справдешніх людських якостей і з метою залучення читачів до кращих зразків поетичного слова.

Предметом подальших наукових досліджень може бути розкриття авторських кольористичних найменувань, що трапляються у збірці («сріблястий сон короткого дитинства», «знекровлена совість», «посіріле попелище», «зваблена сивина» тощо), дослідження лексико-семантичних особливостей (іншомовні слова, церковнослов'янізми, синоніми тощо), образів-символів, використання займенникових одиниць у зверненні до духовного абсолюту, з'ясування міфологічного пласта (Лета, Горгона, Вуду, Мора, Арес), з'ясування значення усталених виразів (*Господні вишні, райські куці, яблуко достигле, поламани хрести, тридцять мідяків, занурений у Лету, купина неопалима, і нині й прісно*), розкриття значення та місця фразеологізмів і крилатих виразів (*з руки Господньої, коза до воза, гріхи, що не пускають в рай, цапнули сало у кішки з-під носа, поклони бити, батіг все хутчіше, ніж пряник, не розгойдуй вісь, зміїне ще ворушиться кубло* та інші), з'ясування значення та місця алюзій (*Задзеркалля, шагренева шкіра, сюжет для комедії Мольєра*), застосування особливих синтаксичних конструкцій та інше.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антофійчук В. «Молитва, як сонце, вічна...» (Жанр молитви в українській літературі). «Святі чуття, закладені в молитву...»: Антологія української молитви. У 2 кн. Чернівці : Рута, 1996. Кн. 1. С. 3–10.
2. Громова В. «Серцем і молитовним словом до святого подолу». *Ліна Ланська. Цілую Твій поділ* (поезії). Житомир : Видавець О. О. Євенок. 2020. 104 с. С. 3–6.
3. Даниленко І. Молитва як літературний жанр: генеза та еволюція : монографія. Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2008. 304 с.

4. Крупка В. Герметизм поетичної молитви Ліни Ланської. *Ліна Ланська. Цілую Твій поділ* (поezії). Житомир : Видавець О. О. Євенок, 2020. 104 с. С. 90–94.
5. Ліна Ланська. *Цілую Твій поділ* (поezії). Житомир : Видавець О. О. Євенок, 2020. 104 с.
6. Малецька А. Молитва в поezії Василя Стуса. *Українська література в загальноосвітній школі*. 2011. № 9. С. 13–17.
7. Небеленчук І. «Коли ти розгортаєш «Скрижаль...». *Всесвітня література в школах України*. № 9. 2019. С. 32–38.
8. Семченко К. Іманентне єднання ліричного героя з абсолютном у молитві (жанр молитви у творчості «Працької школи»). *Наукові праці. Філологія. Літературознавство*. 2015. Том 259. № 247. С. 69–73.

REFERENCES

1. Antofiychuk, V. (1996). “*Molytva, yak sontse, vichna...*” (*Zhanr molytvy v ukrainskii literaturi*) [“Prayer, Like the Sun, is Eternal...” (The genre of prayer in Ukrainian literature)]. “*Sviati chuttia, zakladeni v molytvu...*”: Antolohiia ukrainskoi molytvy. U 2 kn. Chernivtsi: Ruta. Kn. 1. Pp. 3–10 [in Ukrainian].
2. Gromova, V. (2020). “*Sertsem i molytovnym slovom do sviatoho podolu*” [“Heart and Prayer Word to The Sacred Hem”]. *Lina Lanska. Tsiluiu Tvii podil (poezii)*. Zhytomyr. Vydavets O. O. Yevenok. 104 s. Pp. 3–6 [in Ukrainian].
3. Danylenko, I. (2020). *Molytva yak literaturnyi zhanr: heneza ta evoliutsiia* [Prayer as a Literary Genre: Genesis and Evolution]: monohrafiia. Mykolaiv: Vyd-vo MDHU im. Petra Mohyly, 2008. 304 s. [in Ukrainian].
4. Krupka, V. (2020). *Hermetyzm poetychnoi molytvy Liny Lanskoi* [Hermeticism of Poetic Prayer of Lina Lanskaya]. *Lina Lanska. Tsiluiu Tvii podil (poezii)*. Zhytomyr: Vydavets O. O. Yevenok. 104 s. Pp. 90–94 [in Ukrainian].
5. Lina Lanska (2020). *Tsiluiu Tvii podil (poezii)*. [I Kiss Your Hem (poetry)]. Zhytomyr: Vydavets O. O. Yevenok, 2020. 104 s. [in Ukrainian].
6. Maletskaia, A. (2011). *Molytva v poezii Vasylia Stusa* [Prayer in The Poetry of Vasyl Stus]. *Ukrainska literatura v zahalnoosvitnii shkoli*. No. 9. Pp. 13–17 [in Ukrainian].
7. Nebelenchuk, I. (2019). “*Koly ty rozghortaiesh “Skrizhal...”*” [“When You Unfold The “Tablet””]. *Vsesvitnia literatura v shkolakh Ukrainy*. No. 9. Pp. 32–38 [in Ukrainian].
8. Semchenko, K. (2015). *Imanentne yednannia lirychnoho heroia z absoliutom u molytvi (zhanr molytvy u tvorchosti “Prackoi shkoly”)* [Immanent Union of the Lyrical Hero with the Absolute in Prayer (the genre of prayer in the works of the “Prague School”)]. *Naukovi pratsi. Filolohiia. Literaturознавство*. Tom 259. No. 247. Pp. 69–73 [in Ukrainian].